

Protocol voor het beheer van de duiventil

Stadsduiven

De til biedt plaats aan maximaal 150 stadsduiven. Deze stadsduiven kunnen geringde postduiven zijn die weken, maanden of soms al jaren in de stad verblijven. Het kunnen ook jonge duiven zijn die kort daarvoor zijn verdwaald tijdens een wedvlucht. Stadsduiven kunnen ook ongeringd zijn en afstammen van postduiven die zich ooit in de stad gevestigd hebben. Sierduiven, of kruisingen daarvan met diverse kleuren en van diverse pluimage kunnen eveneens worden aangetroffen in een stadsduiventil. Kuifjes, kraagjes, gevederde poten, waaiertaarten, kleine of grote snavels, roestbruin, wit, zwart, gevlekt, of grijs in meerdere schakeringen zijn geen uitzondering. Het merendeel van de stadsduiven zal echter grijs zijn met een groenig glanzende hals.

Alle duiven die in de til komen mogen erin asiel vinden en blijven. Dit stemt overeen met het diervriendelijke karakter van dit project. Stadsduiven zijn postduiven, sierduiven en nakomelingen daarvan. Deze duiven zijn trouwens genetisch identiek aan hun verre voorouders, de wilde rotsduiven, waar alle gedomesticeerde post- en sierduiven van afstammen. De dichtstbijzijnde populatie wilde rotsduiven leeft op de rotskust van Schotland. Rotsduiven leven dus van nature op stenen rotsen. Daarom zie je de stadsduiven, die eigenlijk rotsduiven zijn, in de stad. De gebouwen en huizen vervullen de rol van rotsen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de beste locaties voor een stadsduiventil zich bovenop platte daken en boven het straatniveau bevinden. De stadsduiven die in een til gaan wonen, blijven altijd vrij levende vogels, die naar believen in en uit de til mogen vliegen. Het worden geen gehouden postduiven in traditionele zin, of tamme gezelschapsdieren.

Interieur van de til

In de til bevinden zich broedplaatsen en zitplaatsen. De duiven kunnen in een broedschaal een nest maken en eieren leggen. Als nestmateriaal kunnen tabaksstelen worden aangeboden. Duiven maken hier dankbaar gebruik van en het heeft als voordeel dat parasieten er niet van houden. In de til wordt nooit door 50 duiven tegelijkertijd gebroed. Daarom is het niet nodig om 50 broedschalen neer te zetten. 10 schalen is voldoende en naarmate er meer duiven broeden kunnen er schalen worden bijgeplaatst. Een of twee drinkbakken plus voedersilo's moeten eveneens aanwezig zijn. Aangezien duiven ook grit en kalk (schelpengruis) nodig hebben, wordt dat ook in een bak gegeven.

Hygiëne

De til wordt indien mogelijk dagelijks schoongemaakt. De mest wordt met een spatel weggeschraapt van de zitstokken, uit de broedhokken en van de vloer en daarna opgeveegd en afgevoerd. De vloer wordt gedweild en drooggemaakt. Broedschalen waarin het nest na drie weken verlaten is, worden eveneens schoongemaakt door ze in water te laten weken en schoon te borstelen. Gipseieren worden na drie weken broeden schoongewassen en zijn klaar voor hergebruik. Spatels, plamuurmessen, emmers, (afwas)borstels en een vloermop zijn onmisbaar. De verzorgers dragen bij voorkeur een overall of stofjas en mondkapjes opdat geen stof wordt ingeademd. Een hogedrukreiniger voor het reinigen van de buitenkant van de til is ook aan te bevelen. Uiteraard behoort er ook dagelijks rondom de til te worden geveegd en mest te worden weggeschraapt.

Voeding en verzorging

De duiven worden dagelijks in de til gevoerd met gemengd graan dat in ruime mate wordt gegeven, minimaal 50 gram per duif. Daarnaast is er altijd vers drinkwater aanwezig. Het grit met steentjes en schelpengruis zorgt voor een goede vertering en voldoende kalk om eieren te kunnen leggen. Als verwennerij of snoepje kunnen af en toe een keer wat zonnebloempitjes of ongezouten pinda's worden gegeven. Als de duiven in de til broeden is het belangrijk om bij aanwezigheid zich rustig te gedragen. De meeste duiven zullen de til verlaten als de verzorger binnenkomt, maar de broedende duiven blijven vaak vast op het nest zitten.

In de beginfase van het tilproject wordt om de duiven aan te lokken ook nog rondom de til en in de invliegopeningen duivenvoer gestrooid. Als de duiven eenmaal hun weg naar de til gevonden hebben wordt er nog uitsluitend in de til gevoederd. Dit laatste is om te voorkomen dat er uiteindelijk meer duiven op de til afkomen dan er in de til kunnen leven. Een hulpmiddel om de aanwezige stadsduiven de til in te lokken is om een duivenkoppel uit de omgeving of uit een vogelasiel in een aparte kooi in de til te laten broeden op echte eieren en twee jongen te laten grootbrengen. Zodra de nestjongen een tot twee weken oud zijn, kan de kooi worden opengezet, omdat de ouders hun jongen dan niet meer zullen verlaten en altijd in de til zullen terugkeren. Het broeden van de oudervogels en piepen van de jongen creëren een veilige en aangename sfeer voor de andere duiven, die hierdoor zullen ervaren dat het in de til goed toeven en broeden is. Goed voorbeeld doet goed volgen! De kooi met het koppel duiven en de jongen moet uiteraard dagelijks worden verschoond met een schone krant op de bodem en nieuw voer en vers water en grit. Als de jongen groot genoeg zijn, kan de kooi worden weggehaald. De verzorgers kunnen een logboek bijhouden waarin o.a. dagelijks wordt genoteerd hoeveel eieren er zijn verwisseld voor gipseieren. Zo heeft men een goed overzicht van wat zich in de til afspeelt.

Zieke duiven

Duiven kunnen diverse parasieten bij zich hebben, zoals veerluizen of darmwormen. Dat is normaal. Een dier dat in de natuur leeft, heeft nogal eens parasieten en dat is geen enkel probleem. Slechts wanneer een dier ziek of erg verzwakt is, zal het meer parasieten bij zich dragen. De duiven in de til worden niet preventief behandeld tegen parasieten of ziekten. De duiven worden ook niet gevaccineerd. Goede voeding, tabaksstelen als nestmateriaal en af en toe knoflook in het drinkwater geeft de duiven een natuurlijke bescherming tegen een teveel aan parasieten. Daarnaast zorgt een goede hygiëne en het regelmatig schoonhouden van de til voor een voldoende garantie tegen luizen en mijten. Duiven die door voedselgebrek zijn verzwakt (hun borstbeen voelt dan messcherp aan) knappen zienderogen op in de duiventil. En het verenkled van duiven die voorheen van afval en patat leefden wordt er ook veel mooier op. Zieke duiven kunnen ook opknappen door een goede voeding, maar het protocol is om met zieke duiven naar de dierenarts te gaan. De dierenarts zal een diagnose stellen en een behandeltraject starten. Wanneer geen behandeling meer mogelijk is, zal de dierenarts de duif laten inslapen. Het is absoluut niet de bedoeling dat de verzorgers van de tilduiven een dier zelf euthanaseren. Slechts de dierenarts is de hiervoor de aangewezen persoon. Een zieke duif die behandeld moet worden met medicatie, of gewoon rust en voeding moet krijgen, kan in een kooi in de til apart worden gezet. Duiven met één poot, stomppootjes, of een lamme vleugel mogen in de til blijven wonen.

Doorgaans broedt een kwart van de duiven veel, een kwart broedt niet en de helft af en toe. Bij duiven die heel veel broeden kan het gebeuren dat een duivin door langdurig broeden verzwakt raakt. Uit het oogpunt van dierenwelzijn mag zo'n erg broedse duivin haar eigen ei uitbroeden. De verzorging van het jong zal haar voor langere tijd broedrust geven, zodat ze kan aansterken en daarna geen dwangmatig broedgedrag meer vertoont. Een verzwakte duivin door overmatig broeden komt echter zelden voor, maar als het gebeurt heeft het als bijkomend voordeel dat een duivenjong dat in de til

geboren is, de til echt als zijn thuis beschouwt, waardoor de band van de populatie met de til wordt versterkt.

Jaarlijks neemt een dierenarts voor onderzoek mestmonsters uit de til en beoordeelt hij de conditie van de duiven. Te zijner tijd kan een grootschalig onderzoek worden gedaan naar de gezondheid van stadsduiven in alle tillen.